

Från kostym till jeans och t-shirt Del 2

Nils-Gunnar Sahlman har haft en post i Yrkesföreningen Miljö och Hälsas styrelse i två omgångar. Han har drivit utbildningarna som YMH har arrangerat. Under sitt långa yrkesliv har han inte bara sett kongressens deltagare lämna sina kostymer hemma för att i stället komma i jeans och t-shirt. Något han själv gjorde på sin allra första kongress 1966. Han har också sett inspektörens arbete förändras och utvecklats på många olika sätt.

Till exempel försköts fokus under en period från hälsoskydd mot miljöskydd på gott och ont. På senare år har livsmedelstillsynen få ny kraft när riskklassningen kom. Som ung ville han bli stridsflygare. Men i stället blev han pilot inom datasystem och utbildning för kommunernas miljökontor. Det finns mycket att berätta och det får bli en serie artiklar. Här är fortsättningen på porträttartikeln om Nils-Gunnar Sahlman...

➤ 1966 hade ingen börjat jobba med miljö än. Det var hälsovård, livsmedel, djurskydd och smittskydd och det fanns samlat i Hälsovårdsstadgan. - Idag är det pärmvis med anvisningar, råd, handböcker och allt vad det är som man ska trycka i sig. Men Hälsovårdsstadgan innehöll regler om miljö fast det inte uttrycktes så. Vi jobbade med traditionella miljöfrågor utan att veta att det hette så.

FÅ BUKT MED SNUSKET

Ordet stadga betyder inte det samma som ordet lag, det handlade mer om förordning. Den första Hälsovårdsstadgan kom 1874. - Den var helt otrolig, den innehöll till exempel förprovning av besvärliga verksamheter i städer. Det var för att den kom till för att få bukt med allt snusk och avföring som var problem på den tiden. 1919 kom det en ny och sedan en 1958. Det var den senare jag jobbade efter när jag började.

Arvet från de tidigare fanns kvar. Så småningom kom hälsoskyddslagen, miljöskyddslagen, renhållningslagen och det vävdes ihop till en miljöbalk som kom 1999. Någon gång i slutet på 60-talet, när Naturvårdsverket bildades började ordet miljö användas.

"RENA INSPEKTIONER"

När Nils-Gunnar började arbeta som inspektör gjordes mest vad han kallar "rena inspektioner". - Idag är det inte ofta inspektörer kommer ut på inspektioner, det är så mycket annat som tar tid. Men då, på

den tiden, ägnade vi kanske 80 procent av tiden ute på fältet med inspektioner. Man kom på morgonen och fikade och sedan stack man iväg helt enkelt. Så kom man tillbaka vid lunch och om hade man något att skriva så kanske man tog en eftermiddag till det i veckan. Nu är det tvärtom. Har de tid så kanske de åker ut en eftermiddag i veckan, något överdrivet kanske. Det varierar mycket mellan kommuner men visst är det förändrat.

MÄTTE LJUDISOLERING

I Järfälla kommun arbetade Nils-Gunnar i tre år. De började mäta luftföroreningar och det var inte så vanligt på den tiden i landets kommuner. Det byggdes mycket under de här åren i slutet av 60-talet. - Vi skaffade mätutrustning för att mäta ljudisolering också så att det inte blev för lyhört. Den installerade vi i en husvagn och sedan for vi runt mellan nybyggna och mätte.

FICK TILLBAKA C-VERKSAMHETER

När miljöskyddslagen kom 1969 fick inte kommunerna längre själva bedriva miljötillsyn. - Ett antal paragrafer togs bort ur hälsovårdsstadgan. De och infördes i stället i miljöskyddslagen. Då blev det länsstyrelserna som blev tillsynsmyndighet. Men på 80-talet fick kommunerna tillbaka C-verksamheterna och då hade de möjlighet att ta över A och B också. Det var många kommuner som gjorde det och då inträffade något intressant. Miljö blev jättepoppis och alla inspektörer ville jobba med det. Det var få som ville

jobba med hälsoskydd. Cheferna hade ungefär samma inställning. Hälsoskydd nedprioriterades till i stort sett noll till förmån för miljöskyddet. Från 80-talet och framåt har nästan inget hälsoskydd bedrivits alls, annat än klagomål. Det finns ingen återkommande tillsyn. I skolorna ska man till exempel kontrollera att klassrummen är dimensionerade för det antal barn som finns där, man ska mäta koldioxid till exempel. Det har varit dåligt med det, men det börjar komma tillbaka nu.

FULL FART PÅ LIVSMEDEL

Inom livsmedel blev det en väldig fart när riksklassningen kom. Den gav kommunerna ett underlag för att börja ta betalt på ett annat sätt än tidigare. - Då kunde man skaffa resurser. Så generellt kan man säga att det är full fart i landet på livsmedelskontrollen.

TIO TUSEN FLYTTADE IN

1970 flyttade Nils-Gunnar till Botkyrka. Först var han inspektör men det fanns bara två inspektörer där och när miljöchefen gick bort fick Nils-Gunnar hans tjänst. Det byggdes väldigt mycket även i Botkyrka kommun. - Ibland flyttade det in tio tusen om året. Det var en ohygglig byggrusch. Vi började ställa krav på ventilation och även på ljudisolering. Vi prioriterade det och vi granskade ritningar på alla hundratals hus som var på väg. Det blev många intressanta episoder med många snabba beslut att ta. Ett exempel var när en entreprenör ringde till mig och sa att han byggde i Hallunda centrum. Han behövde klart besked på

hur stålbalkarna i taket skulle vara utformade ur livsmedelshygienisk synpunkt. Ett tyskt bolag skulle börja gjuta och ville veta om ytan skulle vara rå eller polerad. Jag ringde till Livsmedelsverket, det blev en av de första dusterna med dem. De hade inget svar så när entreprenören ringde igen sa jag att de skulle poleras, vilket blev dyrare. Är det säkert, sa han. Ja ring Livsmedelsverket själv och kolla om du inte tror mig, sa jag. Det blev fina och släta bjälkar i taket i lokalerna där. Då fanns det inte så mycket egenkontroll. I stället fanns det detaljerade beskrivningar om hur allt skulle vara. Om hälsovårdskontoret sa något så gjorde man så.

PC INNAN PC FANNS

Datorer har alltid intresserat Nils-Gunnar. På slutet av 70- och början av 80-talet hade persondatorn ännu inte gjort sitt intåg men i Botkyrka köptes en av föregångarna in.

- Vi hade en som man skulle kunna kalla PC, men begreppet fanns inte då. Jag gjorde

ett register åt assistenterna och vi började registrera våra handlingar. Det blev känt utanför kommunen och andra kommuner började vällfärda till oss för att se hur vi arbetade med dator. Jag hade kontakt med två kollegor, Gunder Edström, miljöchef i Järfälla och Lars-Gösta Dahlström, miljöchef i Nacka. Vi tyckte att det borde finnas ett system för hälsovårdskontoren. Men Kommundata som fanns på den tiden tyckte att marknaden var för liten. Då tog vi kontakt med Kommunförbundet och fick vi pengar för att utveckla ett system. Pengarna tog vi med tillbaka till Kommundata och tillsammans med dem byggde vi upp en databas som hette MIA då. Idag har den utvecklats och heter ECOS.

Cicci Wik
redaktion@ymh.se

Tredje och sista delen kommer i nästa nummer som blir nummer 1 2012.

Nils-Gunnar Sahlman håller just nu på och avvecklar sitt engagemang i utbildningsverksamheten. Vill du ta över? Yrkesföreningen Miljö och Hälsa söker dig som vill ta hand om våra utbildningar. Läs mer i annonsen nedan...

YRKESFÖRENINGEN MILJÖ OCH HÄLSA
www.ymh.se

Yrkesföreningen Miljö och Hälsa söker utbildare 2012!

Vi söker dig som vill vara utbildningsansvarig för vår kursverksamhet. Du ska i samråd med styrelsen planera, administrera och genomföra de yrkesinriktade kurserna inom miljö och hälsoskyddsområdet för våra medlemmar och andra intresserade.

Vi förutsätter att du har högskoleutbildning inom miljö - och hälsoskyddsområdet, och gärna inom pedagogik och/eller kommunikation samt att du har god insikt i behoven av kompetensutveckling och fortbildning inom miljö- och hälsoskyddsområdet och du får gärna ha erfarenhet av arbete som pedagog.

Arbetet innebär att du får ersättning för din arbetsinsats.

Verkar det intressant?
Hör av dig till oss på info@ymh.se
så får du veta mer!